

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Sever in jug.

(Kako se narod rešuje...)

Pred kratkim smo poročali o razmerah na velikovski soli.

Znano je, da v šoli, ki jo je postavila in ki jo vzdržuje C. M. Družba ni smel slovenski učitelj v prid C. M. Družbe prirediti niti javne telovadbe in, da mu je bilo prepovedano vprizoriti igrjo »Mlinar in njegova hči«. Zato je tudi šola nazadovala in izgubila svoj pomen, ki ga je imela. Sedaj se je naselilo v šolo terejstvo. Zadnji »Mir« poroča:

Št. Rupert pri Velikovu. (Slavnost blagoslovljenja zastave) tukajšnje dekliške Marijine družbe se je na kvatno nedeljo, dne 2. t. m., zelo sijajno in ob obilni udeležbi ljudstva iz cele okolice vršila. Ko so Marijine hčere navdušeno zapele dve lepi Marijini pesmi, stopi na leco č. gospod kanonik Dobrovc, navduševalno govori o pomenu zastav in pozivlja dekleta članice k zvestobi do Matere božje in v stanovitnosti. Nato je častiti gospod dekan Čemer zastavo blagoslovil. Zastava je zelo krasna, napravljena je iz bele snovi in čezinčez je s cvetlicami obšita. Dve podobi na eni strani podoba brezmadežne Matere božje, in na drugi strani podoba sv. Alojzija, služita zastavi še v poseben kras. Napravile so zastavo, ki je stala 250 K, častite šolske sestre v Mariboru. Po cerkvenem opraviilu se je nadaljevala slavnost v šolski telovadnici. Vrstili so se govori, deklamacije in krasno petje vmes. Višek je pa slavnost dosegla s predstavo krasne igre »Sv. Cita«, katero so članice Marijine družbe prav dovršeno predstavljale, da so bili ljudje do solz ginjeni. Nakup nove zastave je bil omogočen po darovih faranov v iznosu 215 K 70 v, katere so naše Marijine hčere po naši župniji nabrale in po vstopnini pri slavnosti, ki je donesla 65 K 24 v. Tako so se vsi stroški poravnali. Prêsrčno se tedaj zahvaljujemo vsem našim blagim faranom in drugim dobrotnikom za vse denarne prispevke, č. g. dekanu za blagoslovljenje zastave, č. gospodu kanoniku Dobrovču za krasni njegov govor, spoštovani žmavcarjevi materi, da je postala kumica nove zastave in našim čč. šolskim sestram za ves njihov trud, s katerim so tako lepo uspelo slavnost prirediti. Našim Marijinim hčeram pa naj služi krasna družbena zastava v potrjenje v zvestobi do nebeske Kraljice, ljubi Bog pa daj, da bi se vsa dekleta naše župnije zbrala pod novo zastavo! Naprej zastava Marijina!

Tako »Mir«.

Sedaj je vse jasno. Pomislite, kako bi bilo na Koroškem, ko bi se mesto takih slavnosti prirejale narodne sokolske in druge navdušujoče slavnosti. Ako se bo v takem duhu delalo naprej — potem ni čuda, ako v par desetletjih poginemo.

Zdi se nam, da bi bilo vendar treba razmere na šentruperski šoli urediti. Njima nič proti temu, ako se da prostora vsem slovenskim prireditvam, naj bodo že te ali one stranke, v kolikor podpirajo narodno stvar — toda kje pridemo do tega, da se po šoli, šopiri terejstvo in čukarija — za slovenske narodne prireditve pa bi naj ne bilo prostora! O Treiberju smo povedali, že zadnjič svoje mnenje in naša dolžnost je, da opozorimo na to reševanje naroda.

Obenem prinaša »Mir« inserat, da je uprava šolskih sester v Trstu — na prodaj. V tem se vidi razlika severa in juga: Tam vstaja

klerikalizem in propada narod, na jugu pa pada klerikalizem in vstaja narod. To vidimo jasno pred seboj.

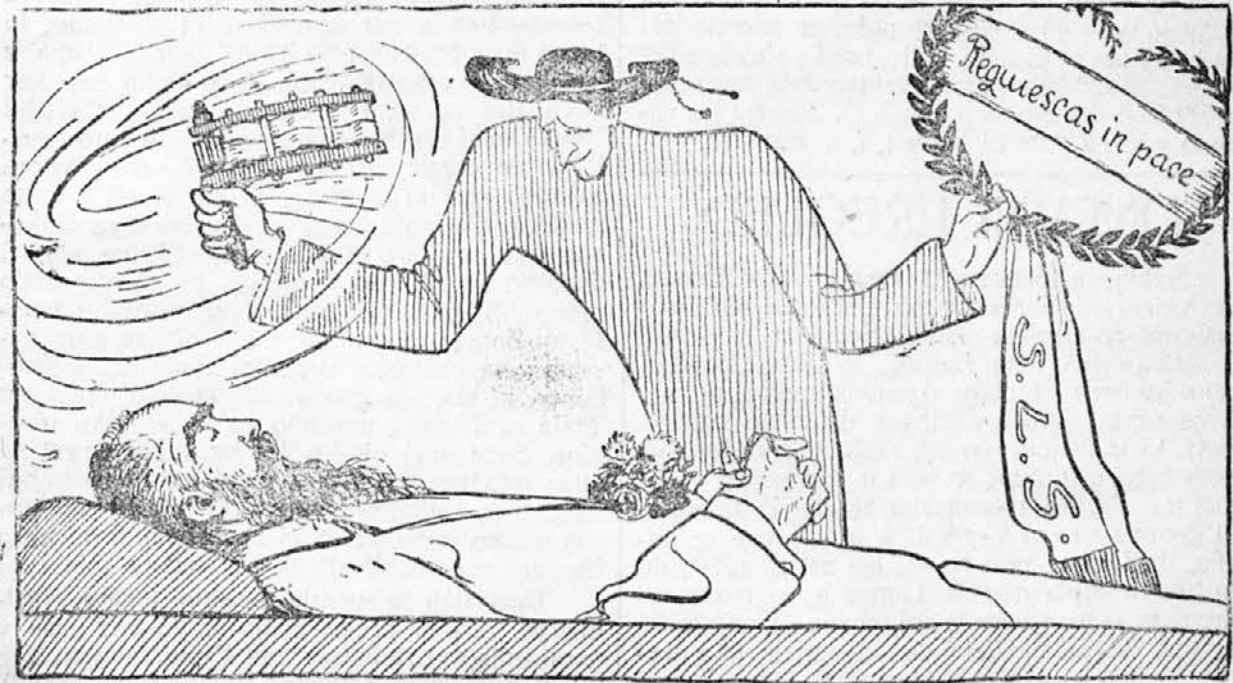
V nedeljski številki je »Edinost« primerno izpregovorila o koroških razmerah. Toda prosim vas, ali je takemu narodu mogoče pomagati? Ali je zanj še rešitev, ako se mu vceplja misel, da je vse, kar je narodno — liberalno brezversko itd. Ako mora biti vse, kar je slovensko — klerikalno — potem ni čuda, da gre toliko pogosto — najboljše ljudi — v samski tabor.

To so uspehi koroškega in kranjskega klerikalizma.

Boj tržaškega slovenskega delavca.

Dobili smo iz Trsta od nevejane delavske roke pisano pismo, ki ga tu priobčujemo:

Iz Trsta, kaj delajo soc. demokrati s slovenskimi zidarji, ki niso v njih organizaciji, to presega že vse meje, niti najbolj zverinski Turki v Makedoniji ne postopajo tako grdo z drugimi narodnostmi, kakor postopajo socialisti proti slovenskim trpinom zidarjem, ki jih celo na delu s kamenjem napadajo, zato ker nečejo svoj materni jezik prodati, kakor so ga že oni prodali. Njim bi se nič ne smilile družine, ki bi trpele, če jim oče ne more kruha služiti. Pa kaj mislite vi drugi socialisti, da si bodete s tem počenjanjem naša srca pridobili? E, fantje, se bomo videli pri prihodnjih volitvah. Tistikrat bomo z vami temeljito obračunali. Pri zadnjih državnoborskih volitvah smo šli voliti pri ožjih volitvah socialisti Pitoni in Olivo, in tudi izvoljena sta bila. Mi slovenski delavci si bomo globoko zapomnili s kakšno hvaležnostjo nam sedaj povračajo. Zato, da smo jih zvolili, nas zdaj s kamenjem pobijajo. Drugič bomo rajši s hudičem volili, kakor z izdajalskimi socialisti. Pa kaj so socialisti napravili za nas slov. delavce? Nič in desetkrat nič! Pač glasujejo za podporo Legi nacionalni in kaj se je zgodilo v Trstu 1. 1907., ko so prodali vsi 4. socialistični poslanci pri državnoborskih volitvah? — Prej je bil kruh po 28 vin. kg, potem pa je prišel na 48 vin. Kmalu po volitvah vprašam socialiste, kaj se je ukrenilo proti tako naraščajoči draginji. Nič! Socialistični poslanci so šli na Dunaj politiko delati, nič družega in tukaj v Trstu ne delajo nič drugega. Pa kakšno politiko? Kako bi vse Slovence ob kruh spravili. Saj se še spominjamo, kako so pred 4 leti na molu Josipina 50 Slovencev ob kruh spravili — samo zato, ker so bili Slovenci — in pa kako na nesramen način? Socialisti, ki zmiraj trobijo na svojih shodih proti kapitalizmu in izkoriščevalcem delavstva, na molu Josipina pa je imel neki Italijan Roba pogodbo s paroplovno družbo »Dalmacija«, za nakladanje blaga na parnike in ta Roba je izkoriščal delavce bolj kot je mogel, da je več dobička vtaknil v žep, — ko pa je pogodba iztekla, so si uslužbeni delavci mislili, zakaj bi mi drugi sami ne vzeli dela v zakup, ne pa da moramo za druge tako robotati, da nas izkoriščajo. Mi dobiček od svojega dela lahko sami spravimo v žep. In res so se spravili in napravili sami z družbo pogodbo. Ko pa so socialisti izvedeli, da so Slovenci vzeli v zakup omenjeno delo, in da so že napravili pogodbo, so socialisti zagnali takšen krič proti družbi, zakaj da je Slovencev dala delo — češ da naj gredo na Kras kopat

Slovenski klerikalec ob mrtvaškem odru pesnika Aškerca: „Ali si vendar umrl.“

— in celo na namestništvo so šli pritiskati, da če ne razveljavijo pogodbo — vzdignejo generalno stavko in alarmirali so vse italijanstvo Trsta samo zato, ker so bili tistih 50 delavcev Slovence, da so res razbili pogodbo. Tukaj so se socialisti pokazali, kakšni so za nas Slovence. Rajši so videli, da služi izkoriščevalec — kapitalist kakor pa slovenski delavec — trpin. Enako je znano, kako so v Franc. Jožefovi laki socialisti s pomočjo Italijanov Slovence ob kruh spravili. Pa se še drznejo med nas priti in agitirati za svojo organizacijo in stranko. Mi že vemo, komu meramo biti hvaležni, da sploh še živimo tukaj v Trstu. Narodni delavec.

POLITIŠKA KRONIKA.

Avstrijska poslanska zbornica se sestane danes zopet, da nadaljuje svoje prekinjeno delo; rusinska obstrukcija v odsekih je prenehala; dasi Rusini še niso podali svoje končne izjave naučnemu ministrstvu, v kateri hočejo jasno in odločno izjavo svoje zahteve, vendar prevladuje mnenje, da je s koncem rusinske obstrukcije v odsekih odstranjena tudi nevarnost rusinske obstrukcije v plenumu. Glasovanja v odsekih — brambenem in proračunskem — so pa deloma dokazala negotovo razpoloženje med poslanci, sprejeta so bila proti volji vlade dva socialno demokratična predloga, ki sicer sama na sebi ne značita ničesar, značilno pa je vendarle, da je proračunski odsek sprejel dva predloga, ki nista v smislu vladnega programa. V brambnem odseku pa je bil sprejet predlog, da se črta beseda službeni jezik in ostane samo poveljevalni. Proti temu predlogu je protestiral domobranski minister, pa je bil predlog vseeno sprejet. Brambni odsek je izvolil poročevalcem za zbornico nemškega nacionalca Sommerja. V prihodnji seji brambnega odseka pride na vrsto veteranska predloga, ki se vleče in preklada vsled obstrukcije socialistnih demokratov in čeških radikalcev že leta po odseku.

V ogrski poslanski zbornici traja še vedno enaka situacija. Opozicija je imela posvetovanje glede svoje nadaljne taktike. Sklenilo se je, da se opozicija zopet udeležijo prihodnje seje poslanske zbornice, kjer bo izvajala najskraj-

nejšo obstrukcijo in preprečila vsako delo. Ako bo pa parlament zopet zastražen, tedaj se bo opozicija oddaljila s protestom proti nasilju večine in vlade. Proti Tiszi se vrše vedno, kadar se prikaže na cesti, demonstracije, vedno ga stražijo policijski agenti. Po vsi deželi pa se prirejajo shodi, opozicijski poslanci poročajo prebivalstvu o nasiljih Tisze in Lukacsa. Značilen je bil shod v mestu Arad, volilnem okraju grofa Tisze, kjer je zboroval Justh; velik shod je skrajno obsojal Tiszino početje, ter ga pozval, da naj odloži svoj mandat.

Bosanskega vprašanja ne bo mogel, kakor se vidi rešiti tudi Bilinski ne. Pogajanja med posameznimi strankami ne pridejo do nikake povoljne rešitve, pač pa se vedno pojavljajo nove težkoče in ovire, tako da je skoro nemogoče misliti na pozitivni rezultat. Zlasti velika nasprotstva so med hrvaškimi in srbskimi politiki in v enem kakor drugem taboru se trdi, da so zapreke nepremostljive. Posamezne srbske skupine zavzemajo v pogajanjih popolnoma enotno stališče, zato je pa tudi goljufalo vladno upanje, da bo mogoče vsled nasprotstev med Srbi doseči sporazum. Pogajanja so vsled nastalih težkoč zopet odgojena, in prav malo nade je, da pride kedaj še sploh do nadaljnjih pogajanj.

Pred ponovnim zaprtjem Dardanel. Po izgonu Italijanov iz Turčije so dospela iz Rima poročila, da bo Italija sedaj, ko se ji ni treba več ozirati na interese italijanskih podanikov v Turčiji, nadaljevala z akcijo v Egejskem morju. Turčija je sprejela te vesti popolnoma resno ter se začela pripravljati na odpor proti italijanskim operacijam. Iz Carigrada se javlja z vso resnostjo, da bo Turčija takoj zaprla Dardanele, ko Italija podvzame prvi korak proti turški posesi ob evropski ali azijski obali. Velešile baje pripravljajo zopet noto, v kateri se bodo izjavile proti akciji v egejskem morju; italijanska vlada bo pa sicer vzela to noto na znanje, a odgovorila bo nanjo šele po štirinajstih dnevih, a v tem času bo nadaljevala z akcijo v egejskem morju. Zadnja poročila iz Carigrada pa javljajo, da turška vlada že tekom današnjega dneva pričakuje začetek italijanskih operacij ter je tozadevno ukrenila že vse potrebno za takojšnje zaprtje Dardanel tekom današnjega dneva.

LISTEK.

CONAN DOYLE:

Zgodbe napoleonskega huzarja

(Dalje.)

»Lopovi, pekleniki! Pa ti?«
»Tudi po tvojem pismu.«
»Lucija, nisem ti pisal pisma!«
»Ujeli so naju obadva na isto vado.«
»Za lastno življenje mi ni, Lucija. Vrhutega nevarnost zame ni najna. Privedli so me samo nazaj v mojo celico.«
»Oh, Etienne, ubijajo te. Lorenzo je z njimi.«
»Tisti stavec s sivo brado?«
»Ne, mlad, temnolas mož. Ljubil me je, in tudi jaz sem mislila, da ga ljubim, dokler — dokler nisem spoznala, kaj je ljubezen, Etienne. On ti ne odpusti. Njegovo srce je kakor kamen.«
»Naj store, kar hočejo. Preteklosti mi ne morejo uropati, Lucija. Toda ti — kaj je s tabo?«
»Nič takega, Etienne. Samo hipna muka, in vse bo prestano. Oni menijo, da je sramotno znamenje, toda jaz ga hočem nositi kakor veliko čast, ker ga dobim zavoljo tebe.«
»Kri mi je zastala v žilah, ko sem slišal njene besede. Vse moje aventure so bile ničeve v primeri s strašno mislijo, ki se je tačas porodila v meni.«
»Lucija!« zakličem, »Lucija! Za božjo voljo, povej mi, kaj hočejo napraviti s tabo ti mesarji. Povej mi, Lucija, povej mi!«
»Nočem ti povedati, Etienne, ker bi užalilo tebe bolj kakor mene samo. A vendar, povem

ti vseeno, da se ne boš bal še hujšega. Predsednik mi je ukazal odrezati uho, da bom znamenovana za vedno, ker sem ljubila Francoza.«

Njeno uho! Tisto premilo ušesce, ki sem ga tolikokrat poljubljaj! Potipal sem jo z roko za žametna ušesca, da se prepričam, ali se ni oskrumba že zgodila. In prisegel sem škripaje z zobmi, da pojdejo preko mojega mrtvega trupla, preden se jim posreči ta nakana.

»Ne bodi žalosten, Etienne. In vendar, vesele me pravzaprav, da si žalosten.«

»Ne bodo te ranili, pekleniški!«

»Res imam še upanje, Etienne. Lorenzo je z njimi. On je molčal, ko so me obsodili, toda ko sem odšla, je morda izpregovoril zame dobro besedo.«

»Je. Slišal sem ga.«

»Potem je nemara omečil njihova srca.«

Vedel sem, da ni bilo tako, toda, prijatelji, kako naj bi ji bil povedal? Ali, lahko bi bil storil to z mirnim srcem, ker je z naglostjo ženskega instinkta sama spoznala pomen mojega molčanja.

»Niso ga hoteli poslušati! Nič se mi ne boj povedati, ljubček moj, kajti videl boš, da sem vredna ljubezni takega vojaka. Kje je Lorenzo zdaj?«

»Odšel je iz dvorane.«

»Potem je gotovo zapustil tudi hišo.«

»Mislim, da.«

»Prepustil me je moji usodi. Že gredo, Etienne, Etienne!«

Od daleč sem slišal tiste zlovesče stopinje in rožljanje s ključi. Po kaj neki prihajajo, ko vendar ni več drugih jetnikov, da bi jih tirali pred sodišče? Pač samo da izvrše sodbo nad mojo ljubljeno. Postavil sem se med njo in med vhod; v svojih udih sem čutil levjo moč.

Prej bi bil podrl hišo, kakor pustil, da se je kdo dotakne.

»Nazaj! Nazaj!« je klicala ona. »Umore te, Etienne. Moje življenje vsaj ni v nevarnosti. Pri tvoji ljubezni do mene te rotim, Etienne, pojdi nazaj. Saj ni nič. Niti glasu ne boš slišal iz mojih ust. Niti glasu.«

Borila se je z mano, nežno bitje, in me vlekla z vso močjo k špranji v leseni steni. Takrat pa se mi zasveti dobra misel.

»Se je mogoča rešitev,« zašepečem, »Stori takoj in brez ugovora, kar ti pravim. Pojdi v mojo celico, Naglo!«

Potisnil sem jo skozi luknjo in ji pomagal spraviti deske nazaj. Njen plašč sem obdržal; zavil sem se naglo vanj in zlezel v najtemnejši kot celice. Tam sem čepel in čakal, dokler se niso odprla vrata; vstopilo je več mož. Računal sem, da ne bodo imeli svetilke s seboj, ker je tudi prej niso imeli. Videti so mogli samo črno kepo, ki je ždela v kotu.

»Pojdi po luč,« pravi nekdo.

»Ne, ne; kaj bi, vraga, z njo!« vzklikne oduren glas; moral je biti lopov Matteo. »Delo ni take vrste, da bi ga opravljal rad, in čim razločneje ga vidim, tem zopernejše mi je. Žal mi je, signora, toda povelje tribunala mora biti izvršeno.«

Tisti hip me je prijel, da bi planil kvišku in med njimi skozi vrata. Toda kako pomorem s tem Lucijo? Tudi če bi zadobil prostost, ona bi ostala vendarle v njih oblasti, dokler se ne bi vrnil s pomočjo, kajti sam nisem imel upanja, da jo iztrgam rabljem iz rok. Vse to mi je bilo hipoma jasno, in izprevidel sem, da mi ne kaže nič drugega, kakor ostati miren, pustiti, da store, kar hočejo, in počakati ugodnejše prilike. Okorna roka falotova je tipala po mojih kodrih — po kodrih, ki so jih božale dotlej

le nežne ženske roke. V naslednjem trenutku me prime za uho, in prešine me bolečina, kakor da se me je doteknilo žareče železo. Stisnem zobe, da ne bi zakričal, in že začutim, kako mi teče gorka kri po tilniku.

»No, gotovi smo, hvala Bogu,« pravi dedec in me prijazno potiplje po glavi. »Vrlo dekle ste, signora, to moram reči; škoda le, da niste imeli boljšega okusa in ste se zaljubili v tistega Francoza. Njemu se zahvalite; jaz nisem kriv.«

Kaj sem hotel drugega, messieurs, kakor mirovati in škripati z zobmi nad lastno onemoglostjo? Toda bolečina in srd mi je blažila misel, da trpin zanj, ki jo ljubim. Pri moških je moda, pripovedovati damam, da bi radi pretrpeli zanje sleherni muko, toda meni je bilo do deljenj pokazati, da nisem govoril preveč. Predstavljal sem si tudi, kako viteško sem ravnal, in kako ponosen bo conlanski polk na svojega polkovnika, ko se ta dogodba razve. Te misli so mi lajšale sklenjenje, dočim mi je kri curljala po vratu in kapljala na kamenita tla. To kapljanje bi me bilo kmalu pogubilo.

»Močno krvavi,« je rekel eden izmed beri-čev. »Dobro bi bilo stopiti po zdravnika, drugače jo utegnemo najti zjutraj mrtvo.«

»Čisto tiho leži, niti glasu ni dala od sebe,« je dejal nekdo drugi. »Umrla je od strahu.«

»Beži, beži, mlada ženska ne umre tako naglo,« se je uprl Matteo. »Sicer sem pa odrezal samo toliko, da je dobila sodno znamenje. Vstanite, signora, vstanite!«

Stresel me je za ramo, in srce mi je zastalo od straha, da začuti pod plaščem moje oficirske naramnice.

»Kako vam je zdaj?« je vprašal.

Nisem mu dal odgovora.

(Dalje.)

DOPISI.

Sevnica ob Savi. C. kr. namestnika v Gradcu nam je po S. S. Z. v Ljubljani vrnila potrjena pravila. Kakor smo že preje poročali po listih, vrši se ustanovni obč. zbor na dan okrogne izleta v Sevnici dne 14. julija 1912. Da podkrepimo našega mladega »Sokola« gnetno in meralno, vabimo vsa v bližini stajoča društva in njih člane na našo javno teovadbo in ljudsko veselico, da nam pomorejo do lepega uspeha. Z našim nastopom hočemo tudi dokazati sevnikiškim nemškutarjem, da smo še tu ljudje, ki čutimo za svoj rod in da smo v stanu Sevnico braniti pred nemškutarskim navalom in da se ne bo tako zgodilo kot je blagovolil prorokovati ugleden pseudo-Nemec nekoč v nemški šoli pred slovenskimi otroci: »In 20 Jahren ist Liechtenwald deutsch!« (v 20 letih bo Sevnica nemška). Zatorej pa vabimo vse na dan 14. julija t. l. v Sevnico.

DNEVNI PREGLED

Šuklje in njegova brošura je sedaj kamen, ob katerega se spettkajo klerikalci od Lampeta pa do Stefeta doli. Sedaj se je oglasil v »Slovenca« sam Lampe, ki obeta napisati celo klobaso člankov o Šukljegovih trditvah, a že prvi Lampetov članek dokazuje konfuznost, ki je nastala po teh razkritjih v klerikalnem taboru. Lampe govori in govori, ne pove ničesar, diktira posamezne stavke iz brošure, ki govore lepo o klerikalcih, a iz vsega se pozna, da Lampe sam ne ve, kje naj bi začel, da bi bila sramota manjša. Lampe je v grozni zadregi in si ne ve pomagati, pozna se pa, da se ne upa izzvati Šukljeta, da je njegova roka precej široka in da ne nastanejo posebno neprijetni občutki tam, kamor bi položil Šuklje svoje roko! — Včerašnji »Slovenec« prinaša tudi iz Dunaja »brzljavo« poročilo, da ni resnično naše poročilo, kako se parlamentarni in politički krogi zanimajo za Šukljeto brošuro. V ti brzljavi hoče »Slovenec« ironizirati Šukljeta, češ, kako malopomembno je njegovo delo ali ob enem pa mora vendarle molče priznati, da je čutil potrebo dementirati naše poročilo. Da je vzbudila Šukljeto brošuro pozornost in senzacijo izpričuje dejstvo, da so se bavili z njo vsi večji slovanski ter nemški listi, ter soglasno konstatirali uničevalno kritiko kranjskega deželnega gospodstva!

Korošec blamiral »Slovenca« v državnem zboru. Pred nekaj dnevi je prinesel »Slovenec« bombastičen članek, v katerem je konstatiral popoln poraz rusinske obstrukcije. Ves svet je vedel takrat že, da je dosegla rusinska obstrukcija popoln uspeh, da »Slovenec« je hotel biti originalen in izpremenil rusinske uspehe v poraz. To se je pa zdelo celo poslancu Korošcu prenemno, ter je v včerašnji seji državnega zbora konstatiral, da občuduje rusinsko obstrukcijo, ker je bila tako premišljena in dovela do popolnega uspeha. Tako je Korošec javno blamiral »Slovenca«, ko je hvalil in občudoval to, kar je »Slovenec« proklinjal.

Našim poslancem. Predsednik novomeškega okrogne sodišča dvorni svetnik g. Fr. Trenz je bil torej na lastno prošnjo upokojen. S tem je zopet izpraznjeno važno mesto, ki je bilo že dolgo vrsto let slovenska posest, a je sedanji justični minister dr. Hohenburger na prav zahrbtn način vtihotal na to mesto Nemca Trenza, ki je sicer zelo zmeren in vsega spoštovanja vreden človek. Od mnogih strani se čuje, da pride na njegovo mesto ljubljanski državni pravdnik Luschan, na mesto tega pa državni pravdnik dr. Neuberger. Čisto mogoče je, da se to zgodi in da bo na ta način preterirana zopet cela vrsta velikih starejših odličnih slovenskih sodnikov. Dolžnost naših poslancev je, da zasledujejo načrte dr. Hohenburgerja, Zvonjenje po točji je vedno prepozno.

Čukarska čepica namesto križa na krsti. V Idriji so lansko leto kakor čitamo v »Bogoljubu« št. 7, l. 1911 pokopali 18letnega rudarja Antona Krapca. Na krsti je bila pripeta orlovska čepica, pred krsto je korakala četa Orlov. Pčbožni župnik Janez Kalan, urednik »Bogoljuba« je zadobil pri pogledu na omenjeno čepico sledeče vtise, kakor piše: »A ona čepica na krsti mi ne gre iz spomina. Smelo trdim, da čepica Orla pri nas nadomestuje križ na krsti, kajti čepica je znamenje trpljenja iz ljubezni do Gospoda.« Povodom Aškercove smrti je »Slovenec« vzdignil huronsko vpitje in neprestano povdarjal, da so liberalci proti sv. križu. Ravno zato smo priobčili ta odstavek iz »Bogoljuba«, da se krščanski svet prepriča, koliko je našim klerikalcem do križa. Več kot križ na krsti jim je vredna orlovska čepica — znamenje trpljenja iz ljubezni do Gospoda. Čepica — pa znamenje trpljenja iz ljubezni do Gospoda! Take profanacije razpela še ni nikdar napisal noben napreden list. In to najdemo v cerkvenem listu za »Slovenca« »Bogoljubu«. Tu vidimo jasno, da klerikalci mi sveta nobena stvar, ki spominja na Krista.

Zlorabljanje uradne oblasti potom gerenta Oražma. Famosni moščanski gerent Oražem — ljubljene klerikalnega deželnega odbora — je pokazal že mnogo svojih talentov. Kaj njemu mar blagor občanov, samo da je njegov nikdar nasičen žep vedno poln! Toda, da je mož celo tako predrzen, da zlorablja uradno oblast v svoje privatne namene, to se nam zdi skoro nemogoče. A vendar je stvar gola resnica, katere Oražem sam nikdar ne bo mogel tajiti. V Mustah zida Ivanka Celarč svojo hišo, Z opeko jo je oskrbel gerent Oražem, Ker ni imela dovolj denarja, ji je »Mestna hranilnica ljubljanska« dovolila 6500 K posojila in sicer ji je izplačala polovico takoj, drugo polovico pa ji imela dobiti šele potem, ko bi prinesla uradno potrdilo, da je hiša že zgrajena in popolnoma v redu, sposobna za stanovanje. Hiša še danes ni popolnoma gotova, a Oražem, ki je najbrže rabil denar, je naredil Celarčevi uradno potrdilo, da je hiša v redu in sposobna za stanovanje.

vanje, nakar je Celarčeva dobila od hranilnice še drugi del posojila. Oražem je torej zlorabil uradno oblast v svojo osebno korist. Kako je to mogoče in od kdaj je to dopustno, ne vemo. Čudimo se, da deželni odbor, ki mora biti pač nepristranski, pusti še človeka, ki zlorablja uradno oblast, na svojem mestu.

Nemški narodni dom v Trstu. Tržaški Nemci kljub nenavadnemu protežiranju od strani vlade in Italijanov samih, nikakor ne morejo priti do kake posebne moči. Pri vseh zadnjih volitvah so postavili svoje številne kandidate, toda doživeli so ž njimi tako strašno blamažo, da je bila celo vlada v zadregi. Vsa-kokratne vclitve so namreč pokazale, da tržaških Nemcev ni, da vse tržaško nemštvo reprezentira le par uradnikov in trgovcev. In ta majhna peščica priseljenih Nemcev ima v Trstu celo vrsto ljudskih in srednjih šol, kar stane državo silno mnogo denarja. Tržaški Nemci so si v svesti svoje nemoči in zato prosjajo že dolgo časa po Avstriji doneske za zgradbo nemškega doma, ki naj bi bil nekako središče njih političnega in društvenega življenja. Prvi so jim seveda priskočili na pomoč dunajski krščanski socialci, ki so v soboto ustanovili pomožni odbor za zgradbo nemškega doma v Trstu. Posebno sta se zato navduševala občinska svetnika Philp in Gussenbauer, ki sta govorila o velikanskem pomenu Trsta za Nemce, posebno pa za nemško trgovino. Svoj prvi obolos bo vsekakor vrgel na oltar tržaškega nemštva čisto gotovo dunajski magistrat. Dunajska mestna občina bi pač storila veliko boljše, ako bi poskrbela tisočem in tisočem slovanskim otrok na Dunaju šole.

Doživljaji in spomini prelata Josipa Scheicherja. Znani prelat Josip Scheicher piše v svoji knjigi »Erlebnisse und Erinnerungen« von Josef Scheicher, sechster Band (Schlussband), aus dem politischen Leben (3) na straneh 278, 279 in 280: »Ljubljanski knezoškof je odstavil takrat (namreč l. 1905.) nekega župnika, kateri baje ni ničesar drugega zagalil, kakor le, da se je branil uganjati (škofovo) politiko. Hej, kak oženj je tu nastal v zbornici! Plantan je pripovedoval: »Okrajni glavar Kron se je prikazal z 12 orožniki pred župniščem, pred katerim so stali zbrani župljani, da bi ščitili svojega župnika. — Poslanec Šusteršič: Ta je lump! — Poslanec Alvin Hanich: Ali naj je katoliški duhovnik lump? — Poslanec Šusteršič: Takega gavnarja vi zagovarjate? Sramujte se! — Poslanec Malik: Vi, dr. Zlindra, vi ste sami gavnar! — Poslanec dr. Šusteršič: No, ubogi gospod Malik! — Poslanec dr. Plantan: Le pod zaščito imunitete morete reči, da je župnik lump! — Poslanec Šusteršič: To je največji lump na celem Kranjskem! Kako morete tega človeka zagovarjati? Noben človek vas ne pošlje več sem! — Poslanec dr. Plantan: Bežite no, vi teroristi! — Poslanec dr. Šusteršič: Sramujte se, da zagovarjate tega gavnarja! — Poslanec dr. Plantan: Sramujte se svojega vedenja. (Prezidentu): prosim, g. prezident, poskrbite, da bom imel mir pred tem patronom! — Poslanec Resel (poslanec dr. Šusteršiču): vi ste podel človek! (ordinarier Kerl)! — Ne vem ničesar o odstavljenem župniku, v zbornici se o tem slučaju tudi ni nadalje govorilo. Ta prizor iz Gautscheve dobe sem navel in čitateljem predložil, da jim pokažem vzorec dostojnosti v državnem zboru. Kar se tiče slučaja samega, upam, da se je odstavljen izvršilo zakonitim potom, ne pa po kaki kabinetni justici (Kabinettsjustiz). Tako bi ne bilo cerkveni oblasti težko, ljudstvo dokazati opravičenost svojega početja. Da bi se pa ljudstvo zavzelo za lumpa, za največjega gavnarja, kakor pravi Šusteršič, to je pri ljudeh na deželi izključeno. V mestih bi utegnili z veseljem pozdravljena opozicija župnika proti cerkveni oblasti zakriti kake grehe s plaščem odpustljivosti. Lump in gavnar pa bi tudi tu ne smel biti. Ljudstvo ljubi svobodoljubne in tolerantne župnike, lumparskih ali celo gavnarskih pa nikakor ne.« — Opisani prizor se je odigral v državnem zboru na Dunaju dne 16. decembra 1905, ko je interpeliral državni poslanec g. Iv. Plantan vlado radi tega ker je škof Jeglič dne 30. oktobra istega leta protipostavno izgnal iz župnije Sore župnika Berceta. Mi nimamo niti najmanjšega povičja, da bi dvomili o resničnosti po prelata Scheicherju opisanega dogodka in to tembolj, ker je tudi »Slovenec« l. 1904. poročal, kako predrzno je napadel dr. Šusteršič na Šmarni gori binokostni pendelček župnika Berceta ob njegovi nenavzočnosti, a v zaščiti imunitete.

A. Aškerc v Mozirju. (Spomini). Prijatelji našega lista nam poročajo: Rajni pesnik-velikan je kaplanoval v Mozirju od leta 1893. do 1896., kjer je bil zelo priljubljen razen pri tercijalkah. Podpiral je vsa narodna društva. Kako je bil pri ljubljen, je kazal njegov odhod. Mozirski naprednjaki so mu podarili v spomin servis steklenic in so ga spremljali na železniško postajo Rečico na Paki na najmanj 15 vozovih. V Mozirju je tačas živel župnik Jože Žeheli, mož stare korenine, kateremu je bila politika deveta briga. Pri kosilu, katerega se je udeleževal tudi Franc Praprotnik, ki je kot samec imel v farovžu hrano, so skupaj čitali »Slov. Narod«, katerega naročnik je bil Aškerc. Z drugimi duhovniki v gornjegrajski dekaniji ni mnogo, ali skoraj nič občeval. Aškercov velik nasprotnik je bil in ostal Fr. Dornik, dekan v Gornjem gradu. Posebno so Aškercu sovražile tercijalke, ker ni maral pridigovati o svetnikih in Mariji. Večkrat je moral iti k škofu se zagovarjati, tako tudi konec julija 1894. Dva dni poprej je rekel prijatelju: »Ako me sežgejo, molite za me!« Ker se ni maral priljubiti nekemu nemški gospod na Brdcah pri Mozirju (tu je bil navadno lavant, ordinarijat), je bil radi raznih neutemeljenih tožb prestavljen v Skale pri Velenju, kar so zelo obžalovali Mozirčani. Prijatelji.

Za Aškercov sklad. Dobili smo sledeče pismo: »Slavno uredništvo! Čital sem v »Dnevniku« št. 100 da bi se naj izdala »Aškercova

čitanka«. Aškerc je bil moj ideal že od ljudske šole, ko sem dobil skrivaj njegova dela v roko in sem jih čital, zato želim, da prodoro njegove velike in plemenite misli globoko v najširše mase. — Pošiljam prvo krono za »Aškercov sklad«. Ko se bo zagotovilo, da se knjiga izda, pošljem še po možnosti. Ako se knjiga ne izda, dobi to kronico »Slov. svobodna misel«. Vsak napreden Slovenec bi naj daroval po 1 K za »Aškercovo čitanko« kot odgovor na klerikalne napade na mrtvega pesnika.« — Pozdravljamo z veseljem ta prvi zgled in želimo, da mu kmalu slede drugi. Potrudili se bomo, da se misel čim prej uresniči in se bomo v tem oziru informirali pri naših zalčistihih. Naše uredništvo je priložilo skladu drugo krono.

»Svobodna misel« kakor se nam poroča izide v nekaj dneh z naslovno sliko pesnika Aškercu in s kratkim življenjepisom. Kdor se želi naročiti, naj se prijavi na naslov: Svobodna Misel, Praga-Vinogradi. Stane za vse leto 3 krone.

Proti nasiljem komisarija Čuvaja je protestirala srbsko-hrvaška akademska omladina v Pragi ter poslala na komisariat naslednji brzljavi protest. Naš tovariš Jukić je moral trpeti po poskušanem atentatu največja nasilja od strani policije! Dobro razlikujemo delo Jukićevu od navadnega zločina! V Hrvatski stoji vsak navaden zločinec pod varstvom zakona. Proti taki inkviziciji protestira solidarno srbska in hrvaška akademska omladina in svečano obljublja, da se bo borila proti takemu nasilju z vsemi silami in vsemi sredstvi.

Dr. Ljubomir Miletić. Včera je slavil v Sofiji bolgarski učenjak dr. Ljubomir Miletić petindvajsetletnico svojega znanstvenega delovanja. Miletić je sedaj profesor na sofijskem vseučilišču; napisal je celo vrsto znamenitih filoloških in zgodovinskih del, ter je tudi so-trudnik odbora za jugoslovansko enciklopedijo, ki jo izdaja zagrebška akademija. Miletić je eden najizrazitejših predstavnikov novoslovanske struje ter je stal s sedanjim naučnim ministrom Bobčevem vedno v prvih vrstah, ko se je šlo za koristi slovanstva. Povodom njegovega jubileja mu je poslala tudi »Slovenska Matica« svoje častitke.

IV. jugoslovanska umetniška razstava. Iz Belgrade se poroča, da znaša dosedaj čisti dobiček razstave že nad 5000 K, a število obiskovalcev presega že 6000 ljudi. Razstavalni odbor namerava iz čistega dobička nakupiti več umotvorov, ki se nameste v novi kraljevski umetniški galeriji v Belgradu.

Velika mednarodna avtomobilska dirka. Kakor smo že poročali, vdeležji se te izredne prireditve okoli 10 odličnih tekmovalcev raznih narodnosti, poleg teh tudi več cesarskih princev, mej njimi bodoči prestolonaslednik Njegova cesarska visokost nadvojvoda Karol Franc Jožef. Tekmovalci prispo v Ljubljano v petek, dne 21. t. m. ter tukaj tudi prenoče. V Ljubljani vozijo tekmovalci po sledečih ulicah: Tržaška cesta, Rimska cesta, Valvazorjev trg, Vegova ulica, Kongresni trg mimo Zvezde čez Šelenburgovo ulico, Dunajsko cesto, Marije Terezije cesto na dirkališe v Tivolju. Posetniki hiš ob navedenih cestah prosi se, da blagovolijo na dan dirke, to je v petek dne 21. t. m. popoldne v znak pozdrava odličnim gostom okrasiti svoje hiše z zastavami.

Trgovski uslužbenci in drugi delojemalci v podobnih službah. Ustrezajoč željam in pritožbam naših članov, pojasnujemo, da je upravičen vsak goraj omenjeni nastavljenec zahtevati dopust, po zakonu z dne 16. januarja 1910 drž. zak. št. 20 in sicer § 17 istega zakona določa: če je službeno razmerje trajalo nepretrgoma že 6 mesecev, je delojemalcu dovoliti vsako leto nepretrgan dopust, ki traja najmanj 10 dni. Če je službeno razmerje trajalo nepretrgoma že 5 ali 15 let znaša vsakoletni dopust najmanj dva, v zadnjem slučaju najmanj tri tedne. Nastop dopusta se mora z ozirom na čas, ki odgovarja obratnim razmeram, dogovorno in pravočasno določiti. Med dopustom obdrži delojemalec pravico do plače. Dobre, v kateri je delojemalec vsled bolezni ali kake nezdgoe oviran v opravljanju svoje službe, se ne sme všteti v dopust. V protivnem slučaju sledi komentar.

K slučaju dozdevnega poboja v Belo Krajinu se nam poroča: Govorica, da so Lončariča pretepli, je nastala najbrž iz tega dogodka: Lončarič ima pri zgradbi belokranjske železnice tudi akordanta z istim imenom. Ta Lončarič je izsesaval delavce na ta način, da jim je steklenico piva prodajal po 40 vinarjev. To je v petek večer nekatere delavce tako razburilo da so padli po izkoriščevalcu, ki je tega drugega Lončariča vsled navedenega izkoriščanja takoj spodil iz službe. Podjetniku Lončariču se doslej še ni ničesar zgodilo, a delavci imajo tudi nanj piko, ker jih slabo plačuje in ker jih kakor ta slučaj dokazuje, potem še v svojih barakah pusti izkoriščati. Da bi bili pri tem koga ubili, ta vest je najbrže izmišljena.

Konfisciran Machar se enkrat v Novem mestu. Ker je politični uradnik Golija, prvo predavanje o Macharjevi »Čitanki« zabranil, priredi »Akademija« v ponedeljek dne 24. t. m. še enkrat isto predavanje v novomeški Čitalnici. Tudi to pot bo predaval g. Lotrič. Predavanje bo iz gotovih ozirov, ki jih tu ne maramo navajati, še zanimivejše, kot je bilo prvo »konfiscirano«.

Klerikalna profesorja še enkrat pred sodiščem. Kakor čujemo, je g. Lotrič (pisarna dr. Slane, Novomesto) vložil vzklik proti razsodbi okrajnega sodnika v Novem mestu, s katero je bil g. Blaž obsojen na 30 K globe, ker je klerikalnim profesorjem Stoparju in Severju očital, da sta koritarja, da ima Sever umazane dolgove itd. Pri novi obravnavi bo obtoženec nastopil dokaz resnice, da ima profesor Sever res umazane dolgove.

Huda mačka. Kmetica Katarina Wolferer iz Sv. Martina na Solnograškem je pustila svo-

ja dva nedorasta otroka v starosti 3—4 let sama v sobi doma. Otroka sta se igrala z mačko. Kar se mačka vrže na dečka in ga strahovito razmesari. Izpraskala mu je tudi obe oči in otrgala več kosov mesa od telesa. Tudi deklico je mačka nevarno poškodovala.

Nepoštteni poštni sluga. Bivši poštni sluga Ivan Zixteh iz Tečna v Sleziji je bil svoječasnno obdolžen, da je ukradel tri denarna pisma v znesku 17.000 K. Stal je celo že pred poroto, a je bil radi pomanjkanja dokazov oproščen. Ker je državno pravdnštvo dobilo nov material, so ga zopet zaprli in je bil sedaj pred poroto obsojen na tri leta težke ječe.

Preprečen samomor. Pred odhodom dunajskega brzovlaka je hotel neki mladenič skočiti skozi okno. Nekdo je opazil njegov namen in ga je potegnil nazaj. Poskušeni samomorilec je davčni praktikant.

Zlobna roka. V neki vasi blizu Tobolska je neka ženska med ženitovanjem zažgala hišo. Osem oseb je našlo smrt v plamenih, vrh tega je zgorelo še 15 gospodarskih poslopij.

Volkovi na Goriškem in v Bosni. V bližini Kanala v dolini Soče sta se pojavila dva volka. — Iz Petrovca v Bosni se poroča, da so iz bližnjih gozdov udrli v vasi cele čete volkov, ki so povzročile med živino velikansko škodo. Kmetije stoje cele noči na straži in čakajo, oboroženi s puškami na požrešne volkove.

Tiskarna zgorela. Tiskarna Josipa Munka in sinov v Friedecku na Moravskem je pogorela do tal. Škoda znaša 300.000 K. Pri gasilnih delih je neki ognjegasec padel iz strehe in obležal na mestu mrtve.

Kinematograf »Ideale«. Še danes in jutri sijajni spored s senzacijsko amerikansko živalsko dramo »V noči pragozda«. Velezanimivo je »Pathe Journal«. Dodatek zvečer učinkovita tragedija »Trnjeva krona ljubezni« z znamenito igralno grafico Adire Wolf Metternich.

DRUŠTVA.

Odbor »Belokranjskega učiteljskega društva« vabi svoje člane in nečlane dne 21. junija t. l. ob 2. uri popoldne v gostilno g. Dima v Gradcu k občnemu zboru s sledečim sporedom: 1. Poročilo o društvenem delovanju minulega leta. 2. Poročilo o zavezinem zborovanju v Trstu. Poročevalec delegat g. Franjo Setina. 3. Načrt izpremenjenih pravil »Zaveze« jugoslovanskih učiteljskih društev. 4. Pregled letnega računa; volitev dveh preglednikov. 5. Volitev petih odbornikov za jedno leto. 6. Volitev dveh delegatovk zborovanju »Zaveze« avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. 7. O prispevkih za spomenika pokojnima gospe Amaliji Konciliji in Franji Pirč. 8. Predlogi in nasveti.

Za »Sokolski dom« na Vrhniki darovali so lovci zbrani pri »Kosu« uničujoči Tinetovo zgubljeno stavo 10 K. — O priliki mojstrske preizkušnje darovali so člani komisije in drugi zbrani pri g. Simonu na Vrhniki 31 K. — Kotnik Tenka z Mirke darovala 1 K. — Dalje so je nabralo za »Sokolski dom« na Vrhniki po nabiralnikih v sledečih gostlinah: Pri »Jurci« K 470, pri »Kočevanju« K 680, pri »Korenčanu« K 920, v »Mantovi« K 24.—, pri »Ign. Oblaku« K 480, pri »Simonu« K 1060. Skupaj K 10210, vsem darovalcem iskrena hvala! Na zdar!

Vsem Ciril Metodovim podružnicam in družbenim prijateljem! Družba sv. Cirila in Metoda je setavila ravnokar bilanco za leto 1911. Družbenih dohodkov je bilo brez volil in prehodnih zneskov leta 1911, 179.973 K 85 v, leta 1910, 225.865 K 39 v, družbeni dohodki zmanjšali so se torej za 45.891 K 74 v. Družbeni stroški narašajo od dne do dne, prispevki pa se zmanjšujejo, kajti skoraj vsaki mesec pokaže se zdaten primanjkljaj. Družbeno vodstvo prosi vse podružnice, da vse do sedaj nabrane in neposlanske zneske, bodisi članarine, darove, prispevke iz nabiralnikov itd. dopsilejo vodstveni blagajni. Tudi prijatelji družbe naj se spomnijo naše šolske družbe ter naj po svojih močeh dopsilejo kak dar. Vsak znesek bode dobro došel. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, dne 10. junija 1912.

Prosveta.

† PENČO SLAVEJKOV.

V času, ko smo Slovenci pokopali Antona Aškercu, zadela je bolgarski narod težka izguba. V sredo zvečer je namreč umrl v severni Italiji, kjer je iskal svojega zdravja najznamenitejši bolgarski pesnik Penčo Slavejkov, predstavnik moderne bolgarske poezije. Pred mesecem dni je proslavljal bolgarski narod v svečani akademiji dvajsetletnico njegovega literarnega dela, danes pa plaka ob njegovi krsti.

Penčo Slavejkov je potomec predstavniaka narodne bolgarske poezije Petka (1829 do 1835), ki je v svoji osebi združeval pesnika in učitelja narodnega preporoditelja in politika. Penčo Slavejkov se je rodil l. 1866. Lansko leto je dobil državno štipendijo, da gre v Italijo iskat si zdravja, da more napisati bolgarskemu narodu svojo veliko pesem »Krvava pesem«. Beloval je na paralizi, živel v Rimu in Neaplu, nato odšel v severno Italijo, kjer se je nastanil ob Koruškem jezeru. Z domovino ni dopisoval mnogo, le dvójci svojih prijateljev je semintja kaj sporočil, odkar pa je bil ob Koruškem jezeru sploh ni več pisal, dokler ni dospelo v Sofijo poročilo o njegovi smrti.

Penčo Slavejkov je brezdvomno največji sedanji bolgarski pesnik, on je dvignil bolgarsko pesništvo do modernih nazorov. Sujetov je iskal vedno v duševnem življenju človeštva, a vendar ima Slavejkova poezija svoj izvir v narodni bolgarski poeziji. Najodličnejše so njegove pesmi, ki jih je vzel iz zgodovine

prošvete (Lenau, Nietzsche, Beethoven, Pro-
metej, Michelangelo). Prve njegove pesmi so
izšle v devetdesetih letih v raznih beletristi-
čnih listih. L. 1907, in 1908, so izšle te pesmi
zbrane v dveh knjigah »San o sreči« in »Epske
pesmi«. Najvažnejše njegovo delo je pa »Kra-
vava pesem«, ki je pa skoraj gotovo ostala
nedovršena vsaj ne ve se, ako je delo končal.
Dolje je izšlo pet spevov, a pesnik je projek-
tiral 8 spevov. Glavna oseba tega dela je star
Balkan, ki odločuje usodo narodov. Opeva
zgodovino Bolgarske do trenutka svobode...

Tu pa je prenehalo pisati njegovo pero, ki
ga je ustavilo srčno življenje. Slava njegovemu
spominu!

Truplo velikega pokojnika prepeljejo na
državne stroške v Sofijo.

Mladinski vestnik.

K našemu II. rednemu občnemu zboru. Z
odkritim veseljem in z najboljšim upanjem v
bodočnost moramo konstatirati da se je naša
mladina — govorimo tu le o delavski mladini
— začela končno zavedati svoje vzvišene na-
loge, katero ima izvrševati ne samo v narodu,
ampak tudi v socializmu, t. j. bojevati se proti
vsem krivicam in naj prihajajo te od koder-
koli in od kogarkoli. V svesti si te naloge in
zavedajoč se, kaj smo dolžni narodu in dela-
ločim slojem našega naroda sploh in mladini
še posebej, zahtevati bomo povsod le pravi-
čnost in iskali — resnico. Zavedamo pa se
tudi, kje se nahaja velik del naše mladine, ka-
tera tava v temi za neznanimi »ideali« ponaj-
večkrat za košček boljšega kruha, za prijazno
besedo, za usmev političnih koristolovcev in
radi dvomljive »zabave«. Kdo se je zanimal
doslej za napredno mladino, kdo jo poduč-
val, kdo je skrbel za njo v slučaju brezposel-
nosti, v slučaju bolezni, kdo se je usmili obrt-
nega ali trgovskega vajenca, ko ga je kruti
gospodar pretepal, ker ni znal pestovati otrok
gospodarja, ker ni mogel prenašati težkih bre-
men, stati na nogah od ranega jutra do poz-
nega večera ob pičli hrani in nezadostnem po-
čitku? Gospoda, katere se tiče, roko na srce
in priznajte odkritosrčno: ne, to ni bil naš po-
sel. Umevamo, politično »delovanje« je absor-
biral vse naše sile, za drobno delo med ljud-
stvom, med mladino ni bilo časa. Bili pa so
ljudje, ki so šli med mladino, toda s prozor-
nimi intencijami demagoštvu in s tem priteg-
nili indiferentno mladino v svoje vrste, svesti
si proroškega gesla: **Komur mlačna, temu
bodočnost.** Barva teh ljudi je brezpomembna,
bodisi črna ali rdeča, njih herostratsko delo-
vanje pa se ne razlikuje in v marsičem gredo
obe barvi skupno pot.

Toda niti ti ljudje, katerim bi bilo v dolž-
nost skrbeti za mladino, ki za par sladkih fraz
drvi za svojimi zaslužnjecami, niso ničesar
storili za izboljšanje vsaj gmočnega in npravi-
venega položaja. Ako bi vlada s svojimi pič-
limi naredbami in zakoni ne omejevala vsaj de-
lom srednjeveško izkoriščanje delavske mla-
dine, bi se živ krst ne zmenil za vajence. Ina-
mo »Društvo za varstvo živali«, zakaj pa ni-
mamo »Društvo za varstvo mladine«? Toda
niti ti pičli zakoni se ne uporabljajo, ker se ni-
če na nje ne sklicuje, ker nihče ne ve — ali pa
tudi ve, in namenoma molči — koliko trpi
učeca se mladina. Reklo se bode, saj ni treba
skrbeti za mladino, saj je zadovoljna s svojim
položajem, saj se ne pritožuje. Seveda se ne
pritožuje, ker ji razni »delavski« in »ljudski«
reševalci maše usta s frazami in političnimi
strastmi.

Posamezni slučaj pa ne najdejo odmeva,
češ, takih »slučajev« ni mogoče omejiti.
V neki vasi so pričakovali prihoda neke
visoke osebe. Občinski odbor je sklenil na-
praviti na čast visokemu gostu gostijo. Župan
je ukazal svojemu hlapcu naj naloži na voz
prazen sod in gre pobirat od hiše do hiše k
sovaščanom, naj da vsak po en bokal vina v
ta namen. Prvi kmetič — prebrisana glava —
si je mislil: »Kaj to, če dam mesto vina en bo-
kal vode, v tako velikem sodu se ne bo nič
poznalo.« Kakor je mislil, tako je tudi storil.
Toda tudi drugi, tretji, četrti... vsi so bili
enaki misli...

Hlapec je pripeljal poln sod, ko je bila že
vsa vaška elita zbrana pri mizi in sredi med
njimi imeniten gost, kateremu so se klanjali v
ponižnosti do tal. Majolke so prihajale na
mize in kozarci so se polnili... Može so vstali
in trkali: na zdravje in — pili...

Spogledali so se... Kaj je bilo potem?
Kronika pravi, naj si vsak sam misli.

Toda k stvari. Tudi med mladino je neza-
dovoljstvo. Delavska mladina zahteva, da se
skrbi za njo duševno in gmočno. V ta namen
bo prirejala nar. socialistična mladina izobra-
ževalna in podučna predavanja, izprehode in
izlete, vajenske razstave, ustanavljanje zave-
tišč, čitalnic, knjižnic, vajenskih hranilnic, hra-
nilnih krožkov, preskrbevanje skupnega na-
kupa oblek in drugih takih stvari, ki jih vajen-
ec potrebuje za vsakdanje življenje in za
strokovno in splošno izobrazbo.

Narodno socialna mladina pa nima dovolj
sredstev za vse to, potrebuje za svoje vo-
dstvo izobraženih mladih — z demokratičnim
duhom prepočenih — močij, ki poznajo težnje
in psiho delavske mladine. Akademsko izob-
ražena mladina, ki ne iščeš lavorik v nevalež-
nih političnih borbah, ki ne zreš prezirljivo na
črne dimnikarske vajence, ki ima pod
črno kožo gorko kri in utripajoče — socialno
čuteče — srce, pristopi k nam, pomagaj pri
našem delu, pri oplemenitjujočih zabavah, pri
podučnih tečajih, pa tudi pri resnem delu v
zboljšanju vajenskega vprašanja.

Ostalo slovensko javnost pa prosimo, da
upoštevata delo naše mladine, poseča njene pri-
reditve, naklaja ji knjig za prepotrebno knjiž-
nico pa tudi denarne podpore naj se blago-
hotno pošiljajo na uredništvo »Dneva«, vsaj
sedaj, ko pripravljamo — za obrtni in trgovski
naraščaj — velepomemben izlet v Prago, ki
se vrši 26. septembra t. l.

O priliki izleta izdamo posebno publika-
cijo »Izletni Vestnik«, da z inserati mladino-
ljubnih trgovcev, obrtnikov in naših denarnih
zavodov pripomoremo delavski nepremožni
mladini, da se udeleži izleta v zlato Prago, da
vidi krasoto glavnega mesta bratskega nam
českega naroda. Dobili pa so se nekateri tudi
napredni trgovci, ki so našega pooblaščenca
kar kratko zavrnili, češ, da v take liste ne in-
serirajo. Dobro, da niso vsi taki.

Oglasi se nabirajo tudi v Trstu in v Kra-
nju.

Vsej mladini na Slovenskem na znanje.
Kjerkoli so tla ugodna za ustanovitev podru-
žnice nar. soc. izobr. društva »Bratstvo«, spo-
ročite takoj uredništvu »Mlad. Vestnika«
»Dan« Ljubljana, da Vam pošlje vsa potrebna
navodila. Sestavite pripravljalni odbor od 8
do 10 oseb in sporočite nam imena. Vse na-
daljno ukrenemo sami. Ako želi kdo v Prago
naj se prihlasi in pošlje 5 kron vpisnine. Vož-
nja s hrano in stanovanjem bo stala le 40 do
50 kron. Mladenci pripravljate se in hranite.

Listnica uredništva, Gosp. Draguti-
novič v Trstu: Prosimo Vas, da takoj vr-
nete rokopis »Na ognjenih tleh« na naslov, ki
ga dobite pri g. Gorenjcu, ker drugače je
»Bratstvo«, ki ima avtorsko pravico za vse
jugosl. ozemlje, prisiljeno drugim potom za-
htevati svojo lastnino nazaj. — N. D. O. Trst:
Ako imate že kaj na polah, pošljite nam vse
skupaj do torka na znani naslov. — Kranj:
Hvala lepa za Tvoje pismo, ki je na vse naše
brate in sestre napravilo najboljši utis. Hvala
Ti za Tvoj trud. Sedaj pa na delo. Pričakujemo
poročil. — Bratje v Ilirski Bistrici:
Čudno se nam zdi Vaše molčanje. Na delo za
mladino! Ne odlašajte z ustanovitvijo podru-
žnice »Bratstva«. — Pr. Tržič: Kaj pa pri
Vas?

Najnovejša telefonska in brzjavna poročila.

KRIZA

Skrajno kritična situacija v vladi in parlamen-
tu. Demisija poljskih ministrov.

Dunaj, 18. junija. Uspeli rusinske ob-
strukcije je skrajno presenetil Poljake, ki od-
ločno protestirajo proti izjavam vlade, da so
Poljaki pristali na rešitev rusinskega vpra-
šanja v smislu dogovora med vlado in Rusini.
Poljaki izjavljajo, da niso podali nikake iz-
jave, da jih tudi nikdo ni vprašal! Glavna
krivda zadene oba poljska ministra Zaleskega
in Długosza, ki nista informirala poljskega
kluba o namerah vlade! Zato je podal mini-
ster Długosz že svojo demisijo, a isto stori
tudi finančni minister Zaleski, ker je njihov po-
ložaj nevdržljiv. Radikalni poljski elementi
zahtevajo, da mora Kolo polske odkloniti
kompromis med vlado in Rusini, ker je v
škodo Poljakom, ako bi pa vlada ne ugodila
zahtevam Rusinov, potem je prelom med vlad-
o in Poljaki neizogiben!

Dunaj, 18. junija. Položaj se zaostruje od
trenotka do trenutka. Vlada se nahaja v ne-
popisni zadregi. jutri začne zbornica z dru-
gim čitanjem brambne reforme a vlada stoji
med dvema ognjema. Danes je hotela vlada
poskusiti z represalijami nad Rusini in spra-
vila v javnost celo vladarja, a Rusini se niso
dali preplašiti in vztrajajo pri svojih zahte-
vah. Poljaki pa soglasno izjavljajo, da so kom-
promisne točke za nje nesprejemljive in prete
z opozicijo.

Dunaj, 18. junija. V seji klubovih načelnikov
ni prišlo do nikakega konečnega rezultata.
Vlada zahteva, da naj zbornica reši najprej
brambno predlogo, a v seji se ni mogel do-
seči sporazum, ter se je sklenilo, da naj zbor-
nica sama odloči dnevni red! To razpoloženje
v seji klubovih načelnikov jasno govori o kri-
tični situaciji.

Dunaj, 18. junija. Po zadnji situaciji je ka-
binetna kriza neizogibna. Vlada ne more ra-
čunati, da bo šla gladko rešitev brambne re-
forme! Poljaki in Rusini vstrajajo pri svojih
zahtevah.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 18. junija. V današnji seji poslan-
ske zbornice se je rešilo četrto skupino služb.
pragmatike glede slug. Govoril je tudi poslanec
Korošec, ki se je bavil z razmerami na
Hrvaškem ter povdarjal, da nič ne pomaga,
če hočejo dogodke na Hrvaškem speljati na
veliko-srbsko polje. Na Hrvaškem so razmere
take, da bo ljudstvo v kratkem prišlo do pre-
pričanja, da proti nasilstvom konisarja ni mo-
goče drugače odgovoriti, kakor z nasilstvom.

KAPLAN CVRKOVIC PRED SODIŠČEM.

Osijek, 18. junija. Danes se je začela pred
tukajšnjim sodiščem razprava proti kaplanu
Cvrkoviću, ki je na velikonočni ponedeljek na
prižnici kritiziral v svoji pridigi Cuvajeva na-
sišja in motenje vere ter predlagal kazneni
prvega delikta od 1—3 let, radi drugega pa
od enega do šest mesecev. Povabilnih je
dvajset prič; razpravo vodi svetnik Petrovič,
a obtožbenca brani dr. Papratović, ki je branil
tudi Stipo Radića. Obravnava bo trajala dva
dni.

ALBANSKA VSTAJA.

Skopje, 18. junija. Albanski vodja Idrin
Seper je zasedel viadukt ob kačaniškem klan-
cu eno najvažnejših postojank ob železniški
progi. Prišlo je do hudih spopadov med Turki in
ustaši, ki so izborni oboroženi s strojnimi pu-
škami, katere so baje italijanskega izvoza. V
Pečih so Turki pri obrani mesta s topaškimi
streli hudo poškodovali srbski patrijarhatski
samostan.

SRBSKI POLITIK PRI RUSKEM CARU.

Belgrad, 18. junija. Povodom odkritja spo-
menika carju Aleksandru je odpotela srbska

vlada v Moskvo posebno deputacijo z bivšim
ministrskim predsednikom Pašićem, ki je po-
ložila na spomenik venec srbskega naroda
in kralja Petra. Splošno pozornost je izzvalo
dejstvo, da je car Nikolaj govoril med vsemi
gostinajdelj s Pašićem, katerega je spraveval
o razmerah v Srbiji, o kralju, prestolonasled-
niku, posebno pa se je zanimal za srbsko ar-
mado. Kakor se poroča sedaj je car Nikolaj
povabil Pašića v Peterburg. Temu vabilu se
v tukajšnjih političnih krogih pripisuje izvan-
redna važnost. Pašić je konferiral z vsemi vo-
dilnimi krogi ruske politike in diplomacije.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Išče se mlajši trgovski sluga v manufak-
turno trgovino za takojšen vstop. Natančneje
v »Prvi anončni pisari«. 422—1

Knjigoveznica
A. Feldstein
v Ljubljani
Radeckega cesta 12
se najtopleje priporoča.

Učiteljska tiskarna

priporoča v nakup vsemu
učiteljskim, vsem učitelj-
skim društvom in vsem
okraj. učiteljskim knjiž-
nicam

po vsebini in opremi krasno
Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga
stane 3 K, — broširana
2 K 60 vin., s poštnino
... 26 vinarjev več. ...

Naroča se v Učiteljski tiskarni
v Ljubljani.

Simon Praprotnik
stavbeni in pohištveni mizar
V Ljubljani, Jenkova ulica št. 7.
priporoča p n. odjemalcem
(posebno že onim v južnejših
krajih) svojo veliko zalogo
lomar za led
v poljubnih velikostih za pi-
vovarne, restavracije, trgovine, delikatesne
trgovine itd. 218
Cene najnižje. Postrežba točna.
Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani
izvršuje vsa tiskarska dela okusno in po zmernih cenah.
Zaloga županskih in drugih uradnih tiskovin.

Prihod vlakov v Ljubljano iz:										
Dunaja	12 ⁵⁵	3 ¹⁵	4 ⁴⁸	5 ²⁵	9 ⁵⁶	12 ⁴⁷	5 ²¹	8 ³⁸	5 ³¹	
Trsta	12 ⁰²	4 ⁰²	9 ⁰⁴	11 ²¹	2 ⁵¹	6 ¹⁷	9 ⁴⁷	11 ⁴⁵		
Trbiža	7 ²⁸	9 ⁵¹	11 ¹⁴	4 ²⁰	7 ⁰²	8 ¹⁵	11 ³³			
Kamnika	6 ⁴²	11 ⁰⁰	2 ⁴¹	6 ¹⁵	10 ³⁰					
Rudolfovega	8 ⁵⁹	3 ⁰⁰	9 ¹²							
Kočevja	8 ⁵⁹	8 ⁰⁰	9 ¹³							
Vrhnike	6 ³⁹	10 ³⁶	7 ²³							
* Brzovlak. ** Voz ob nedeljah in praznikih.										
Odhod vlakov iz Ljubljane proti:										
Dunaju	12 ⁰⁸	12 ¹⁸	4 ²⁰	7 ³⁰	11 ²⁶	3 ¹¹	6 ³²	9 ⁵⁸	10 ⁴⁵	
Trstu	1 ²⁰	3 ²²	5 ¹³	6 ⁰⁸	10 ⁰²	1 ⁰⁶	5 ⁴¹	8 ²⁸		
Trbižu	7 ⁴⁷	6 ⁰²	9 ⁰⁹	11 ³⁰	3 ³²	6 ³⁵	10 ⁰²			
Kamniku	7 ²⁷	11 ⁵⁰	3 ¹²	7 ¹⁵	11 ⁰⁹					
Rudolfovem	7 ³³	1 ³¹	7 ⁴⁴							
Kočevju	7 ³²	1 ³¹	7 ⁴⁴							
Vrhniki	7 ³⁵	1 ¹⁸	8 ¹⁰							
* Brzovlak. ** Voz ob nedeljah in praznikih. † Od 30. maja oziroma 1. julija.										

Celo noč
odprto
Kavarna Leon
Celo
noč odprto

Zunanje tobakarne.

GORICA:

Karol Schmelzer, južni kolodvor.
Ter. Leban, Corso Verdi 20.
Jan-Sardaqua, Gosposka ulica št. 9.
Likar U., državni kolodvor.

KRANJ:

Adamič Glavni trg.
Rant.
Šifer, na kolodvoru.

BLED:

Pretnar in A. Wölfling.
K. Schmelzer, Nabrežina.
K. Schmelzer, St. Peter na Krasu.
K. Schmelzer, Divača.
Trbojevič, Reka.
A. Komel, Komen pri Nabrežini.
Rus Josip, Gorenji Logatec.
Domicelj A., Rakek.
K. Werli, Cerknica.
Marinšič, Postojna.
M. Grobotek, Bohinjska Bistrica.
Oton Homan, Radovljica.
M. Žigon, Škofja Loka.
Zvezna trgovina, Celje.
Vilko Weigl, Maribor.
M. Peterman, Zidannost.
Josip Kos, Novo Mesto.
A. Tomašič, Opatija.
Sax, tiskarnar, Idrija.

Ker se pride dandanes pri hudi
konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj ku-
piti ali prodati, ali ki iščejo službe,
da naj inserirajo v izbornem in
zelo razširjenem slovenskem ne-
odvisnem dnevniku

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh

Oglase za „DAN“ sprejema po
najnižjih cenah „Prva anončna pi-
sarna“ v Ljubljani, Frančiškanska
ulica št. 8, katera daje radevolje
tudi vse za to potrebne informacije.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo vljudo vabimo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla konec meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času obnove, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke.

„DAN“

velja v Ljubljani na dom dostavljen:
Vse leto . . . K 18.— Četrt leta . . . K 4-50
Pol leta . . . K 9.— En mesec . . . K 1-50
V upravnštvu prejeman na mesec K 1-20.
S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja:
Vse leto . . . K 20.— Četrt leta . . . K 5.—
Pol leta . . . K 10.— En mesec . . . K 1-70
Za Nemčijo vse leto K 24. Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K.
Naroča se lahko z vsakim dnem, a hkratu se mora poslati tudi naročnino, drugače se ne oziroma na naročilo. Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine.
List se ustavlja 10. dan po potekli naročnini brez ozira vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času.
Upravištvu „DNEVA“.

M. ZOR

tapetnik in oblastveno konces. pokončevalec podgan, miši in mrčesa
Ljubljana, Sv. Petra cesta 38
se priporoča v pokončevanje sten, molov in v predelavo po teh mrčesih okuženega pohištva.
Uspeh jamčen! 421

Najfinjši SPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veležganjarna 250
M. ROSNER Co.
v Ljubljani, poleg pivovarne „UNION“.

Par konj, omnibus, kočijo
za par konj in več zraven
spadajočih potrebščin
proda iz proste roke

Franja Medved v Rudolfovem.

Lasne kite

po 5, 7, 9 in 12 K. Barva za lase in brado „Neril“ od dr. Drallea v steklenicah po 2 in 4 K. — Lasne podlage in mrežice vse vrste. — Lasulje, brade, šminke itd. za gledališča. — Šminke in puder za ulico, vse po jako zmernih cenah priporoča

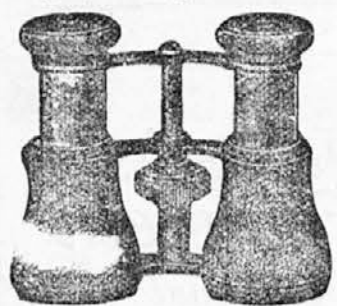
Štefan Strmoli, Ljubljana

Pod Trančo 1 (zraven čevljarskega mostu) izdelovalnica za vsa lasna dela.

„NARODNA KAVARNA“.

Novo došla, priljubljena elitna
dunajska damska kapela
koncertuje vsak večer.
Začetek ob pol 9 zvečer. Vstop prost.
Slavnemu občinstvu in rodoljubom iz dežele se priporoča za obilen obisk
FRAN KRAPEŠ, kavarnar.

FR. P. ZAJEC
Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana
priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblastveno koncesijonirani optik in strokovnjak svoj optični zavod.

Dalnogleda, toplo-
mere, in zrakomere
vseh vrst.
Očala, ščipalniki natančno po zdravniškem receptu.
Cenike pošiljam na zahtevo zastoj in poštne prosto.

„Učiteljska tiskarna“

v Ljubljani
F. Z. Z. O. Z.

Frančiškanska ulica šte. 8

je najmoderneje urejena in opremljena za tisk vsakovrstnih tiskovin: knjig, brošur, urad. tiskovin, not, lepakov, vizitk, in kuvert.

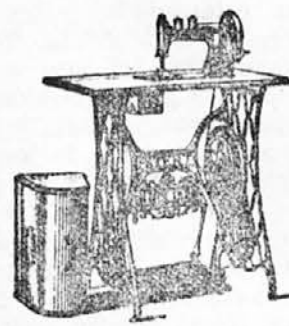
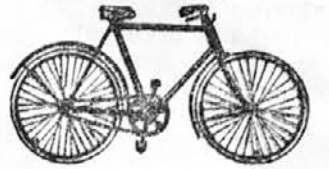
Litografija. - Stereotipija. - Najmodernejša črke in okraski.
Tisk v različnih barvah.
Najfinjša izvršitev.
Solidna in točna postrežba.

„DAN“ se prodaja po vseh tobakarnah po 6 vin.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

naznanja

okasijsko prodajo

poletnih oblek in slamičkov za gospode in dečke, ter poletne damske konfekcije z globoko reduciranimi cenami.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna potokolirana tovarna ur v Švici.

Tovarniška znamka

„IKO“

Cenik zastoj in poštne prosto.

Del. glavica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 800.000.
Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

A. PERSCHE, Ljubljana.

Beli teden!

Od ponedeljka 17. do 23. t. m. prodajam naslednje belo blago po nižanih cenah.

Žensko perilo iz batista in šifona —
Moško perilo
Čipkasto blago in čipke —
Batisti za obleke in bluže

Svilnato blago —
Glase rokavice in druge rokavice —
Nogavice
Kopalni plašči

Stezniki (moderci).

Popust se da samo pri plačilu v gotovini!